

NAŠA MISLI

Leto III.

OMLADINSKI KULTURNO-POLITIČNI LIST

Štev. 11 (44).

Izhaja štirinajstredno

V Ljubljani, dne 20. maja 1938

Celoletna naročnina znaša 18 Din

Ljubljana, 20. maja 1938.

V zadnjem času se čisto govori o koncentraciji jugoslovenskih nacionalnih in narodnih sil v naši ožji domovini. Prav gotovo je mnogo tehničnih notranjih in zunanje političnih razlogov, ki ukažejo čim tesnejšo povezanost vsaj nacionalno-naprednega življa v naši banovini, če že ruši nestrpnost nasprotnega tabora vsako možno sodelovanje v obliki narodnih stvarih, čemur bi morala služiti v prvi stopnji večja tolerantnost in kulturnost v politični borbi.

Če se omejimo na ožje vprašanje samo nacionalno-napredne koncentracije moramo takoj ugotoviti, da ni ono, pa naj ga gledamo s katerekoli strani niti programsko niti taktično, nego predvsem če ne izključno moralno vprašanje. Povzročili so ga idejni nomadi in politični hazarderji, ki so desetkrat vskočili in se desetkrat vrnili. To so ljudje, ki ne grade svojih političnih načrtov na solidnih z narodom organsko povezanih političnih organizacijah in ljudskem zaupanju, nego na menjajočih se političnih konstelacijah, ki žal čisto vržejo na površje najslabše elemente in na milosti drugih činiteljev. To so tisti klaverni politiki, ki begajo s svojim lončkom od ognjišča do ognjišča in nastavljajo svoja jadra vsakemu vetru, dokler se končno zopet ne vrnejo v potrebi k tisti politični sredini, ki jim je že tolikokrat pohlevno poslušala za izhodišče njihovim nomadskim podvigom in za prizanesljivo zatočišče v sili. To so tisti elastični ljudje, ki sovražno idejno načelno doktrinarstvo češ, da je nezdržljivo s praktično politiko. S pretvezo tega nasprotstva opravičujejo in skrivajo svojo neznačajnost. Pri njih se človek ne spozna kje se začnejo in končajo njih načela in kje se začne in konča taktika. Oni so vse in nič, soglašajo z vsem in ničemer.

Faktično ni tem ljudem nikdar uspelo razbiti nacionalno-napredne skupnosti v naši banovini, ker so potegnili za seboj kvečjemu malo omizje, ki ima slične ideje in soglasja z njih metodami. Taki disidenti so več škodovali napredni in nacionalni stvari moralno, ker ustvarjajo videz naše razcepljenosti in ker izrabljajo nasprotniki taka disidentstva, namenoma jim pripisujejo večji pomen in dalekosežnost, kakor ga v resnici imajo. Zato se vprašanje nacionalno-napredne koncentracije ne postavlja kot vprašanje ponovne združitve one poštene in značajne armade, ki ni niti v najtežjih prilikah niti iz taktičnih razlogov krenila s svoje ravne poti s tistimi maloštevilnimi, osamljenimi in ciničnimi računarji, nego definitivnega obračuna z njimi.

Marsikdo si je že marsikaj dovolil v naprednem taboru, a nikdar ni s tem tvegalo, da ga bo zadela njegova moralna obsodba in definitivna izločitev. Vprašanje nacionalne in napredne koncentracije je zato tudi vprašanje sankcij, ki naj zadenejo tistega, ki bi se še upal iz nečednih pobud in namenov hoditi svoja veteranska pota in s tem škodovati napredni skupnosti. Cena vsakega takega poskusa mora biti njegova politična eksistenca.

Iz gornjega sledi, da mi ne mislimo na neko ad hoc koncentracijo zaradi kakih

Že dolgo je potisnjeno v ospredje svetovne pozornosti vprašanje sudetske nemške manjšine, čeprav imamo v Evropi mnogo manjšin drugih narodnosti in kar je še bolj zanimivo tudi nemške, ki bi po svojem kulturno, politično in gospodarsko nečlovečanskem položaju zaslužile prvenstvo pozornosti vsega sveta in tiste skrbi, ki jo mednarodna diplomacija posveča Nemcem na Čehoslovskem. Če pa kljub temu ni tako, potem so gotovo drugi razlogi, kakor pa položaj sudetskih Nemcev, za katerega jih lahko spričo kulturnosti in tolerantnosti Čehoslovaškega naroda zavidajo mnoge druge manjšine, ki sili svet, da se z vso resnostjo in previdnostjo peča s tem vprašanjem.

V zadnji številki »Misli in dela« nas je opozoril naš mladi publicist dr. Branko Vrčon v razpravi »Režim in diplomacija« na iznajdljivost in profinjnost današnje diplomacije v prikrivanju svojih pravih namenov. Pokazal je na razliko med italijanskim fašizmom, ki je »etatiistično univerzalističen« in nemškim narodnim socijalizmom, ki je »nacionalno univerzalističen«. Prvemu je država integralno edinstvo po svojem bistvu, duhu in funkciji, zato zanika v svojih državnih mejah eksistenco kake manjšinske individualnosti, drugi pa je proglasil idejo nacionalne integralnosti preko državnih meja, zato je ustvaril terminus takozv. »spiritualizacije nemških mej«.

V tem smislu je nemški narodni socijalizem proglasil sebe za zaščitnika nemških manjšin in njih pravic, med katere spada tudi svoboda izpovedovanja narodno socijalističnega svetovnega naziranja ter to svoje stališče opremil s sankcijo svoje intervencijske upravičenosti v državo, ki bi mu nasprotovala.

One ne zahtevajo samo kulturne, gospodarske in politične avtonomije, nego zahtevajo tudi teritorialno in svobodo izpovedovanja svetovnega naziranja in delovanja v njegovem smislu, čeprav je v popolnem nasprotju s sistemom političnega življenja in duhom institucij večinskega naroda. Toda višek pomeni zahtevo manjšinskega naroda kot eksponenta matične države proti večinskemu čehoslovaškemu narodu o preusmeritvi njegove zunanje politike v smislu težnj današnje Nemčije.

volitev. Taka koncentracija bi bila samo vprašanje sporazuma o kandidaturah in položajih in samo kratkotrajne vrednosti. V mislih imamo torej ono trajno povezanost naprednega in nacionalnega življa na nedotakljivih idejnih in moralnih temeljih. Vsakemu pregrešku proti tem osnovam mora slediti javna moralna obsodba krivca, da se bo poznala njegova prava vrednost in pomembnost. S tem ne mislimo na kako totaliziranje življenja v naprednem taboru, hočemo pa, da se tudi liberalnosti določijo prave meje. Vprašanje uvedbe takih sankcij in discipline je nujno. Dokler se ono ne reši se bo problem nacionalno-napredne koncentracije vsaj v spredaj prikazani obliki vedno znova ponavljal.

Ozadje stvari

Sudetski primer nas prepričuje, da je narodni socijalizem vključil v svojo dinamiko vse nemške manjšine,

Če tako gledamo na stvar in ozadje homo razumeli pozornost, katero posveča mednarodni svet sudetski nemški manjšini. Ob navidezno manjšinskem problemu se rešuje vprašanje mnogo

večje dalekosežnosti. V popušcanju čehoslovaškega naroda do skrajnih mej, ki jih dopušča interes države in nasvetih njemu naklonjenih zapadnih sil vidimo prizadevanje, da se odvzame

Mnogi težki pojavi

opozarjajo, da se pravočasno pripravimo na vse eventualnosti, ki bi se znale zgoditi v zvezi z kakim novim »manjšinskim« problemom.

„Sodobna Rusija“

Akademski Klub Viteškega Kralja Aleksandra I. Zedinitelja — Edinstvo je priredil dne 16. maja ob 20. uri v dvorani Delavske Zbornice javno predavanje o »Sodobni Rusiji«. Predaval je znani nacionalni delavec iz Beograda in osebni tajnik pokojnega kralja Aleksandra, Ratko Ž. Živadinović. Občinstvo, ki je napolnilo dvorano do zadnjega kotička, je z zanimanjem in odobravanjem sledilo dveurnemu predavanju, ni nič čudnega, saj ni do danes še nihče v Ljubljani prikazal predvojnje Rusije v vsem njenem napredku in nezadržljivem razvoju do mogočne slovanske svetovne velesile. Židovskim in sličnim mednarodnim koncernom je uspelo »svetovnemu javnemu mnenju« vsiliti prepričanje, da je bila Rusija nazadnjaška »mongolska« država, v sponah fevdalnega suženjskega sistema. Ali si nismo morda tudi mi sami predstavljali predvojnje Rusije po tistem znanem prizoru iz filma »Volga«, ko so nam Rusijo pokazali s tem, da je nekaj neobgljenih in razcepanih mužikov pod udarci biričevih bičev vlekel z vrvmi težko natovorjeno ladjo po Volgi navzgor in pri tem otožno pelo znano »Ej uhej, Ej, uhej«? Premalo poznamo danes družabne, gospodarske in politične prilike predvojnje Rusije, morda je to celo v interesu »svetovnega realnega dogajanja«! Ni morda vprav ruskemu Geniju uspelo postaviti na vseh poljih človeškega udejstvovanja, v slovstvu, tehniki, znanosti itd., osebnosti, ki so stale visoko nad nadpovprečnimi zapadnjaki? In naj bi danes ta ruski Genij pod krvavim režimom SSSR odpovedal, se odrekel slovanski misliji na ljubo od »vožde in druga Stalina« hoteni svetovni proletarski revoluciji? Ne, ruski Genij je še vedno živ, še vedno tli in usmerja usodno borbo ruskega mužika in delavca, ki se na življenje in smrt bori za svoje največje državljanske pravice: za Rusko Očetnjo, Vero Pradedov, Človeško Svobodo in Dostojanstvo. In ta borba mora končati s porazom mednarodne in neslovanske židovske klike, ki je mislila, da je možno ubiti v ruskem narodu njegovega Duha. Rusija, ki je za svobodo malih slovanskih narodov šla nepripravljena v boj, in pri tem propadla, bo s pomočjo svojega Genija ponovno postala Matica

Slovanstva in otvorila novo dobo človeškemu svetovnemu dogajanju.

Predavatelj je karakteristično nakazal neodpušljivo zmozo ruskega predvojnega meščanstva, ki se je odreklo ruskemu mušiku in delavcu, in se napajalo zapadne kulture in civilizacije v Parizu in Berlinu. V Rusiji »tem zapadnjaško vzgojenim Rusom«, ni bilo več kaj iskati in delati! A kruto se je to brezvestno in nenarodno početje ruske inteligence maščevalo. Ali se spominjate prerokbe Velikega Dostojevskega: »Le pojdite na zapad, v Pariz in Berlin! Le pojdite! A postali boste delavci v pariških tovarnah in berači na pariških ulicah! Postali boste delavci v berlinskih tovarnah in berači na berlinskih ulicah!« Mar se ni vse točno uresničilo?

Ruski narod, delavec in kmet, sam sebi prepuščen, pa že dvajset let ječi pod jarmom rdečega diktatorja, ki je še tisto malo inteligence, ki je ostala v Rusiji, dal postreliti. Kdo pa tvori torej danes legijo treh milijonov internirancev v Sibiriji, kdo je danes streljan, kdo danes umira v zloglasni Lubjanki?

(Konec prihodnjič)

Prva studentska radna četa

nadaljuje svoje delo tudi letos. Petič bo letos dokazala nacionalna mladina z delom svojo ljubezen do naroda. Zopet bomo svoje poletne počitnice izkoristili za to, da pomagamo siromašnim in bednim v njihovi življenjski borbi. Ni treba obširno pisati o našem delu, ker so naši čitatelji itak o tem obveščeni in tudi zato, ker izvršena dela sama dovolj jasno govore.

Število sodelujočih je vsled pomanjkanja sredstev tudi letos omejeno na trideset (od teh odpade deset na Dravsko banovino). Pravico sodelovanja imajo slušatelji vseh jugoslovenskih univerz in učenci višjih razredov srednjih šol, ki jih sprejme Starešinstvo.

Predhodne prijave se sprejemajo do 10. junija in sicer za Dravsko banovino sprejema g. Frun Renčelj, akad., Ljubljana - Moste, Moškerčeva 12/1, za ostalo državo pa Starešinstvo Prve studentske radne čete, Zagreb, Bogovičeva 7/1. Prijave se lahko izvrše pisмено ali ustmeno. Prva studentska radna četa.

Kakšno industrijo rabimo?

Zadnjič smo na tem mestu razbistrili vprašanje o potrebi industrijalizacije. Danes bomo nadaljevali svoja izvajanja in pregledali, kako naj bi izgledala in v kateri smeri naj bi se razvijala industrijska delavnost, ako hoče postati zdrav organski del našega gospodarstva, s katerim naj tvori eno samo celoto, ki ji bodo tuja vsa notranja trenja in bolelni pojavi.

Vprašanje ni novo, toda niti zastarelo. Razgovor, ki se je o tem vodil na zadnjem obnem zboru Centrale Industrijskih Korporacij, odgovor katerega je prejela na Ministrstvu trgovine in industrije poslano resolucijo nam nudijo najnovejše dokaze o njegovi aktualnosti. Sicer je pa res že skrajni čas, da so končno tudi naši praktični činitelji uvideli, da je nemogoče nadaljevati z liberalno gospodarsko politiko. Na ta način je načrtno gospodarstvo prestalo biti domena teoretikov, kar je pri nas na žalost do pred kratkim še večinoma bilo.

Vedno večje vmešavanje države v gospodarsko in socialno življenje je nujnost, kateri se nikakor ne moremo, a tudi ne smemo izogniti ako imamo v sebi vsaj nekoliko čuta odgovornosti pred bodočnostjo. Vse naše gospodarstvo, posebno njegove višje emanacije, industrija in denarnišvo, je v primeri z mnogimi drugimi državami šele na početkih svojega razvoja. Zato je naš položaj toliko lažji. Mi že lahko od vsega početka vsmerimo svoj razvoj tako, da bodo kasneje potrebne kvečjemu le malenkostne izpremembe v svrhu prilagoditve vsakokratnemu notranjemu in zunanjemu položaju. Ako pa hočemo doseči nekaj takega, potem ne smemo graditi svojega gospodarstva samo v vidu trenutne konjunktne in umetnih pogojev, temveč v prvi vrsti na solidnih ekonomskih osnovah in to takih, za katere imamo adute v svojih rokah. Gospodarstvu, zgrajenemu v soglasju z naravnimi pogoji zemlje, na kateri je nastalo in v skladu s potrebami naroda, ki mu pripada, se nikdar ni treba bati, da bi mu mogli eventualni kot posledica kriz se pojavljajoči sunki občutno razmajati njegovo zgradbo.

I.

Ako opazujemo sodobno gospodarsko politiko, lahko rečemo, vseh kulturnih držav, bomo videli, da je vodena v skladu s tremi osnovnimi načeli: težnje za avtarkijo, nacionalno sigurnostjo in zaščito domače delavnosti.

Pričnimo najprej z zadnjim navedenim načelom čigar upravičenosti danes nihče več ne oporeka. Celo na svoj liberalizem tako ponosna Anglija se mu je morala ukloniti. Oglejmo si kaj to načelo zahteva, ali je upravičeno in kakšna bi morala biti naša industrijska politika ako bi hotela biti vodena v skladu z načelom o zaščiti domačega dela.

V teoriji še vedno ni končan boj med sistemom svobodne in sistemom zaščitne trgovinske politike, čeprav je praksa že zdavnaj izrekla svojo odločilno besedo.

Sistem svobode zahteva, da prepustimo gospodarstvo njegovemu toku. Svoboda dela, konkurence, kroženja kapitala in delovnih sil brez ozira na državne meje so njegovi osnovni principi. Svoboda cirkulacije dela in kapitala jamči za enotno ceno teh dveh faktorjev produkcije na svetovnem trgu, medtem ko nam narava, ki jo je nemogoče izenačiti, ustvarja medsebojne razlike, katerim se prva dva faktorja morata prilagoditi. V skladu s tem bi se poedina gospodarska delavnost razvila vedno tam, kjer obstoje za njo najboljše naravni pogoji. Vsekakor, to bi bilo najrazumnejše in najekonomičnejše.

Proti takemu naziranju pa je že od vsega početka nastala precej ostra reakcija, katera se je poostila posebno, ko je gospodarski razvoj dnevno vedno bolj očitno odkrival nesoglasja med abstraktno tako lepo zamišljeno teorijo svobode in realnimi življenjskimi potrebami.

Pokazalo se je namreč, da stara že obstoječa industrija ne dovoljuje nastan-

nek novih podjetij. Ako se kje vkljub temu pojavijo, jih zahvaljujoč svoji preizkušeni organizaciji, manjšim režijskim stroškom in obširnemu tržišču (ki ji dovoljuje, da na poedinem sektorju lahko mirno prenese trenutne izgube) takoj zaduši. Dejstvo »prejšnjega« postanka se je pokazalo kot močno vražje v rokah naprednejšega, s katerim lahko vduši vsak podvig slabjšega in na ta način onemogoči tisti v teoriji tako lepo opisani razvoj v skladu z naravnimi pogoji.

Na tem spoznanju je nastala teorija zaščite. Ona zahteva, da država na umeten način (uvozne, izvozne carine, takse i. t. d.) podpre industrijo v letih njene mladosti nudeč ji s tem primerno zavetje, v katerem se bo kasneje razvila do tiste moči, ki ji je potrebna v poznejši borbi. Liszt, največji teoretik zaščite trgovinske politike (protekcijonizem), je zaščito smatral kot začasno mero. V višjih cenah, ki jih mora plačevati domači konzument, je videl nujno žrtvovanje, ki se bo v bodočnosti bogato izplačalo. Zagovarjal je, naj se podpira samo razvoj tiste gospodarske delavnosti, ki ima vse predpogoje za sigurno uspevanje ter ji je njena mladost in neizkušenost edini vzrok še nezadostne življenjske sposobnosti. Kasneje bo ta vzrok odpadel in vse zaščitne mere bodo postale nepotrebne. Kršitev tega osnovnega principa je dovolil le v slučajih, ko to zahteva interes državne in nacionalne sigurnosti (narodna obramba).

V praksi se je sicer zaščita izpremenila v stalno mero, marsikje se je zašlo v ekstreme, ki jih gledajoč z mirnega in v prvi vrsti h koristnosti usmerjenega ekonomskega stališča nikakor ne moremo odobravati. Kot vsaka druga stvar, tako ima tudi protekcijonizem svoje razumne meje. Ni nam danes namen razpravljati o njegovi tehniki, povedati pa želimo, da ga nesporno odobravamo le takega kot ga je učila in ga uči njegova teorija, ki smo jo malo prej navedli. Edino tak protekcijonizem bo lahko trajno koristil naciji, katera ga izvaja. Njegov cilj ne sme biti ustvarjanje udobnih eksistenc za poedine kapitaliste, temveč ustvarjanje predpogojev za soliden gospodarski dvig celotnega naroda. In edino kot tak je upravičen zahtevati žrtve od strani domačega konzumenta, ki bo plačujoč višje cene omogočil ustvaritev domače industrije s čije pomočjo bo ustvarjal nove vrednosti in večal stare.

Iz tega sledi, in tega se nikdar ne bi smeli odreči, načelo, da moramo sami predelovati vse domače surovine do čim višje za transport in daljše skladiščenje sposobne stopnje, oziroma v kolikor je to po svojstvu dotične dobrine možno, direktno za konzum. Torej, z drugimi besedami povedano, propagirati moramo posebno tisto industrijo, za katero imamo doma njen najvažnejši predpogoj in ta je: surovine. Naš protekcijonizem ne sme biti tak, da bi vrta na nos gradil možno in nemogoče. Nismo bogati na kapitalu, zato moramo toliko bolj paziti, da ga po možnosti investiramo najprej v taka podjetja, ki so nam najbolj potrebna. Osnovanje industrije, ki naj bi na naši zemlji o zaščiti zaščitnih carin predelovale tuje surovine ne moremo odobravati vse dokler niso izčrpane zadnje možnosti za čim popolnejše izkoriščanje naših prirodnih bogastev in predpogojev. S tem bi odvzeli kapital tam kjer je potreben in ga vlagati tja, kjer bi lahko še počakali.

Do onih proizvodov, za katere nimamo doma potrebnih surovin bi pa lahko prišli potom zamenjave. Bogati smo na rudah, lesu in poljedelskih pridelkih. Vse to so stvari, na katerih Evropa in celo naše neposredno sosedsvo ne obiluje, v katerih je celo deficitno. Zato se nam ni bati, da ne bi dobili tega kar nam primanjkuje v zameno za to česar imamo preveč.

V mednarodnem trgovskem prometu vlada danes z vsa strogostjo načelo »do ut des«. Morda se bo marsikomu zdelo, da bi se ob njem razbilo naše iznešeno

naziranje. Saj nobena država ne mara uvažati finalnih produktov, vsaka hoče le surovine. Toda baš v tem vidimo tragiko in nerazumnost današnjega gospodarstva. Treba je stvar obrniti za 180° in vse bo v redu. Mesto surovine za surovine naj se dajejo končni proizvodi za končne proizvode. S tem se v ničemer ne bi pregrešili proti ravnotežju v trgovski bilanci in ustvarilo bi se neko mnogo prirednejše stanje: surovine bi se predelovale na licu mesta, tam kjer so nastale oziroma kjer so bile izkopane. Imajoč v vidu našo gospodarsko strukturo in naš tozadeven mednarodni položaj z ozirom na naravne pogoje (surovine) s katerimi razpolagamo, mislimo, da ni ničesar kar bi nam onemogočalo voditi tako industrijsko politiko, ki si jo morda marsikatera druga država, vkljub temu, da priznava njeno solidnost in zdravje, ne more več privoščiti.

Zato ob priliki, ko spoznavamo potrebo po izgraditvi domače industrije, ko izjavljamo svojo pripravljenost prenesti vse žrtve, ki so s tem zvezane, ne smemo pozabiti, kakšna naj bo tista industrija, ki jo rabimo. V prvi vrsti potrebujemo tovarne, ki bodo služile za večanje vrednosti naših kmetijskih, rudarskih proizvodov in drugih domačih surovin, ki bodo globoko zakoreninjene v zemlji, na kateri bodo stale. Rabimo in hočemo torej v prvi vrsti industrijo čije edina ekonomska osnova in edini plus v njeni kalkulaciji ne bo samo višina carinskega stava, ki ga za njene proizvode določa paragraf carinske tarife.

Priznavamo, da se ta načela nikdar ne bi mogla 100 % izvajati. Toda ona bi vsekakor morala dajati osnovni ton in služiti kot kažipot naši industrijski politiki. Vsako drugačno postopanje (dajanje zaščite in s tem povišanje cen proizvodov za industrijo, za katero nimamo naravnih pogojev) prinaša samo povišanje posameznikovih življenjskih stroškov v trenutku, ko pritisk nezaposlene delovne sile še ni tako močan in izkoriščanje naših naravnih predpogojev še ni tako popolno, da bi na ta način morali iskati izhod iz socialnega kaosa.

Dokler čitamo v časopisih, da uvoz železne pločevine plačujemo z železno rudo, uvoz umetne svile in papirja s celuloznim lesom itd., vse do tedaj si ne moremo misliti, da bi se lahko pojavil nekdo, ki bi odkritosrčno pobijal naša v zadevi industrijalizacije iznešena naziranja. Mar ni žalostno, da zavzema danes pri nas najvažnejši položaj na tujih surovinah bazirana (ki jih velik del kupujemo celo preko posrednikov n. pr. Nemčije in ne direktno od proizvajalcev — Anglije, Amerike), večinoma v tujih rokah se nahajajoča in v narodno-obrambno pogledu z ozirom na svojo odvisnost od inozemstva tako malo pomembna tekstilna industrija, medtem ko naša lesna in dustrija, baš radi tega, ker proizvaja večinoma samo sirovine, vkljub temu, da je les ena najvažnejših izhodnih materij za raznorazne proizvode, stoji kvečjemu na drugem, morda celo na tretjem ali četrtem mestu.

Dejstva govore. Dokazujejo nam kam in kako nam je usmeriti našo industrijsko politiko.

II.

Prehajamo na ostali dve vodilni načeli sodobne trgovinske politike: težnja za avtarkijo in interes narodne obrambe. Po našem mišljenju ju moramo obravnavati skupno, kajti v našem slučaju se obe spajata v eno. Razlike so opravilene le v tistih primerih, ko so vse naravne možnosti že tako izčrpane, da mora država podpirati in ščititi organizacijo tudi morda nepotrebnih, ali pa samo na umetnih pogojih slonečih podjetij, samo da bi zaposlila odvisno delovno silo, ki je v današnjih razmerah ne more več izvažati tako kot se je to delalo v preteklosti. Pri nas še nismo tako daleč. Že bežen pogled na naše gospodarstvo in pogoje, s katerimi razpolagamo nam kaže, da nikakor ne pretiravamo, ako pravimo, da bo še najmanj

vsaka naša generacija imela dovolj dela ako hoče racionalno in ekonomično izkoristiti vse naravne pogoje, s katerimi razpolagamo. Drugi slučaj, ko bi lahko odobrvali osnovanje in zaščito na umetnih pogojih temeljočih podjetij bi bil, ako nekili potrebnih nam dobrin ne bi mogli dobiti v zameno za svoje proizvode, ali pa ako svojih proizvodov ne bi mogli prodati in bi radi tega, v pomanjkanju vsakega drugega izhoda, mogli edino v tej smeri izvršiti primerno reorganizacijo. Toda kaj takega je zelo malo verjetno in ob pazljivem ter poštenem vodstvu trgovinske politike skoro nemogoče.

Morda bo kdo trdil, da temu ni tako. Seveda, če bomo v svoji državi dvigali tovarne za izdelavo parfemov, ruža itd., da povemo samo en primer, bomo s tem na vsak način za isto toliko kolikor bodo te tovarne krile domačo potrebo zmanjšali svoj izvoz v tisto državo od koder smo te proizvode dosedaj dobivali. In vprašanje je, ali ne bomo s tem, da damo 100 delavcem možnost zaslужka, z druge strani uničili eksistenco 1000 kmečkih družin? Mislimo, da smo si v tem problemu edini.

Vsaka investicija izvršena v taki in njej slični smeri manjša obremen količino kapitala, ki nam stoji na razpolago za organizacijo podjetij, ki bi nam omogočala racionalnejše izkoriščanje domačega bogastva in katera bi preprečila, da ostanemo berači vkljub vsem zakladom, ki jih imamo. Ne samo da odvzema kapital, še več, ona zavira nastanek in razvoj panog, za katere imamo naravnost prednostne pogoje.

S tem še ni rečeno, da negiramo vsako težnjo po avtarkiji. Povdarjamo in podčrtavamo le načelo, da moramo svoje gospodarstvo postopoma in smiselno organizirati. V kolikor nam je mogoče ne smemo pretiravati in skušati moramo ostati vedno v mejah osnovnega ekonomskega zakona: čim ceneje producirati, s čim manjšimi stroški kriti svoje potrebe. Pretirana avtarkija je izhod v sili in zato ni najboljši, ni potreben, vse dotlej dokler so nam odprta še druga vrata, dokler lahko v zameno za svoje proizvode dobimo iz inozemstva one katerih nimamo, ceneje nego bi nas stalo, ako bi jih sami proizvajali.

Radi vseh navedenih razlogov smatramo, da problem avtarkije za nas trenutno še ni aktualen. Mi še nismo v takem položaju, da bi se morali stisniti sami vase, imamo dovolj blaga, ki ga lahko ponudimo v pošteno zameno. Zato tudi odobravamo avtarkična stremjenja le v toliko, kolikor to zahteva vojaški interes nacije, kar smo že na početku tega poglavja dovolj jasno povdrali s spajanjem obeh načel v eno.

K industriji, ki jo mora naša ekonomska politika z vsemi sredstvi pospeševati, dodajamo torej še za narodno-obrambo važne panoge, ki skupno z naših naravnih pogojih baziranimi podjetji tvorijo tisto industrijo, katero moramo osnovati.

Osnovna karakteristika narodno-obrambnih podjetij je, da nudijo podporo naciji baš v tistih trenutkih, ko se nahaja v stiski, ko so vse njene meje zaprte in je pomoč od zunaj nemogoča. To je princip, ki ga ne smemo izgubiti iz vida. Narodno-obrambno podjetje, ki so mu za njegovo delo potrebne v glavnem tuje surovine je ravno toliko kot nič. Kajti v trenutku potrebe bo potreben dovoz teh surovin, brez njih ne more delati. In če je mogoče dovoz surovin, je sigurno mogoče tudi dovoz njihovih finalnih proizvodov. Tako narodno-obrambno podjetje je torej takorekoč odveč.

Oglejmo si n. pr. našo oblačilno industrijo, posebno tekstilno. Malenkost domače volne in bombaža niti od daleč ne zadostuje. Potreben je torej uvoz. A v slučaju vojne, ako bodo zaprti vsi dohodi? Potem bomo tekali goli. Kako drugače bi izgledala situacija ako bi imeli razvito domačo produkcijo umet-

(Konec na 4. strani)

Dr. Ivan Lah

Odmev smrti dr. Ivana Laha v našem narodu prepričuje, da je umrl mož velikih zaslug in velike vrednosti.

Posebno ceno pripisuje temu možu mladina. Vse njegovo življenje je bilo služba velikim jugoslovenskim in slovanskim idealom. Njim je posvetil svoje izredne sposobnosti duha in peresa. Taktik ni bil, zato je bila njegova pot ravna, idealna, borbeno, brezkompromisna in revolucionarna. Tak je bil in ostal od mladosti do zrele moške dobe, zato je bil tako blizu tudi današnjemu poštenemu mlademu človeku. Pretrpel

je vse posledice svoje značajnosti, doslednosti in neustrašenosti. Ob naši nacionalni osvobodilni revoluciji, kateri je tako uspešno pripravljala pot, je šel skozi najhujše preganjanje in ponižanje našega naroda. V svobodi ni iskal plačila za svoje delo. Ostal je skromen učitelj mladine in neutrudljiv pisec in tako do skrajnosti izčrpal moči v trpljenju zrahlanega zdravlja v korist idej, za katere je živel in delal.

Tak je bil dr. Ivan Lah in tak bo ostal njegov lik v hvaležnem spominu nacionalne mladine.

Bratstvo

V kratkem času je imela nacionalna Ljubljana dvakrat priložnost dokazati, v kako globino in širino je zajela naš narod ideja bolgarsko-jugoslovenskega bratstva. Ob obisku pevk-učiteljice iz Sofije in pevcev iz Plovdiva, ki so s pesmijo v službi spasonosne slovanske vzajemnosti na jugu, se je Ljubljana spontano razgibala in izpričala, da temelji formelni pakt večnega Slovanskega prijateljstva na Balkanu na stvarnih osnovah čustvenega razpoloženja in razumskega spoznavanja najširših plasti jugoslovenskega naroda. Samo skromen poziv v časopisju je potreben, pa pohitijo tisoči k sprejemu najdražjih gostov. Dvakrat je zopet Ljubljana spregovorila v takem obsegu, tako močno, prepričevalno in iskreno, da tudi za največje skeptike ni več velika slovanska skupnost od Triglava do Balkana in med tremi morji: Jadranskim, Črnim in Egejskim zgolj utopična sanja in romantizem, nego navdušeno in premišljeno uresničujoča stvarnost.

Kljub težkim preizkušnjam v preteklosti je sila slovanske misli premostila vse prepeade. Vse naše zablode so izročene pozabljenju ali pa nam služijo v svarilo na težke, za vse nas škodljive po-

sledice, ki so jih povzročile. Danes govori iz nas naše slovansko bistvo. Naši smo zopet sebe in svojo notranjo vez, kar je najpozitivnejša osnova bolgarsko-jugoslovenskega zblizanja. In če smo čuli ob tej priliki vzlike množice: »Živijo jugoslovenski anšlus!«, vidimo, da so se pridružili notranjim razlogom tudi zunanji. V svojem prirodnem instinktu reagira naš narod na velike mednarodne dogodke v smislu koncentracije slovanskih sil, v kateri morejo biti najbolj varovani naši skupni interesi.

Tuji potniki, ki so iz vlakov sledili velikim manifestacijam na ljubljanski postaji so se lahko prepričali o novem duhu na Balkanu, pa naj jim je všečen ali ne. Prepričali so se, da so enkrat za vselej minili časi, ko so lahko na našo veliko nesrečo z uspehom sejali med jugoslovanskega plemena sovraštvo in razdor. Danes stoji za mrtvo stražo slovanstva na skrajnem zapadu velika sila, zato bo ona uspešno kljubovala vsem pritiskom severa in zapada.

Poleg izredne umetniške vrednosti, ki nam jo nudijo obiski pevk in pevcev iz bratske Bolgarije, smo jih veseli tudi vsled velikega moralnega kapitala, ki ga nosijo s seboj.

Patrijotični poziv

V zvezi z bližajočo se dvajsetletnico naše nacionalne svobode in spremembo političnega zemljevida v Srednji Evropi je naslovila naša najpomembnejša narodno-obrambna organizacija »Družba sv. Cirila in Metoda« poziv na vso našo javnost, ki je dovzetna v resnih časih za vsako modro pobudo.

Primerjajoč visoko aktivno bilanco našega svobodnega življenja s položajem tistih naših rojakov, ki niso deležni njegovih blagodat, opozarja, kje je zlasti Slovincem zagotovljena nacionalna eksistenca.

V drugem delu poziva vse naše faktorje: inteligenco, gospodarske kroge, politične predstavnike, samouprave, državo in vse druge sloje naroda, naj posvetijo svojo skrb in delo ogroženim delom.

Poseben poziv velja našim političnim strankam, katere opozarja, da je prišel čas, da podredijo svoje ozke interese mnogo širšim in globljim — nacionalnim in državnim.

Mi smo mnenja, da ne bo znak slabosti tiste stranke, ki bo zlasti v izpostavljenih delih države sledila tej plemeniti pobudi s tem, da bo utesnila svoje politične metode in borbe z domačim političnim nasprotnikom v meje kulturalnosti in tolerance. To bo znak patrijotizma in državniške razumnosti, ki jih smemo pričakovati vsaj v resnih časih.

Pri tem opozarjamo, da nosi za to največjo odgovornost tisti, ki k taki ublažitvi političnih bojov lahko največ prispeva. To je tisti, ki ima oblast in moč. Ako s te strani ne bo razumevanja

bodo brezplodni vsi poskusi na škodo naše nacionalne in državne stvari. Nekateri slučajni iz najnovejših dni opričujejo našo bojazen, da naš klerikalizem ne razume niti časa niti iskrenosti pobud.

Mi iskreno želimo, da bi beseda naše odlične »Družbe sv. Cirila in Metoda« izgovorjena v še pravem času rodila vsestranski uspeh.

Sokolska mobilizacija

V nedeljo 8. maja je stopilo sokolstvo ljubljanske župe pred našo javnost s svojim »Sokolskim pozivom«, ki ga, kakor je označilo glavno glasilo naših klerikalcev njegov drugi obrambni zbor. To je bila impozantna revija rezultatov smotrene nacionalne vzgoje, sokolske moči, discipline in volje. Šeststisoč in pol sokolskih pripadnikov, vzgojenih kot posameznik se je strnilo na klic v celoto enega duha, pripravljenih, da sledijo vsak hip ukazu vodstva na branik vzvišenih nacionalnih in patrijotičnih idealov, pa naj pride opasnost od koderkoli.

To je naša prostovoljska armada, ki nosi v sebi silo življenja, fizičnega in duševnega zdravlja in narodove sloge, saj združuje v pravilno rast usmerjeno dečo in naraščaj z že izgrajenim članstvom vseh slojev in krajev našega naroda in države. Vzniklo iz slovanskega duha je sokolstvo najpristnejši nosilec in čuvar naših vrednot. Ono vrši neposredno ali posredno veliko preporoditeljsko vlogo slovanskih narodov na vseh področjih ter spaja njih življenjsko usodo v sreči in nesreči. Zlasti v sedanjih prilikah so sokolstvu naložene odgovorne naloge.

Druga poskusna mobilizacija ljubljanske sokolske župe je sijajno dokazala

Teorija in praksa

ne delajo ti nestrpneži usluge veliki množici naših ožjih rojakov, ki jim to stran Sotle nismo mogli dati kruha. Čudni morajo biti občutki teh Slovencev, ko sredi gostoljubja na jugu opazujejo našo ozkogrudnost doma.

Če bi morali Slovenci separatisti odstopiti na katerem področju od svojega separatizma, potem je to področje gotovo eno izmed njih. Če tega nočejo, naj bodo vsaj dosledni in izvajajo konsekvence reciprocitete. Mislimo, da bomo na to doslednost zaman čakali. Mi gledamo na to vprašanje predvsem s principijelnega jugoslovenskega stališča, zato miselnost takih predstojnikov odklanjamo in obsojamo. Obsojamo jo tembolj, ker je sprico stvarnega življenja glupa in neopravičljiva celo s separatističnega stališča. Če ne iskreno, kakor mi, bi morali naši nestrpneži pristati na načelno jugoslovensko stališče v tem vprašanju in tolerirati tudi maloštevilne zaposlitve bratov z juga v Dravski banovini iz taktičnih razlogov, da lahko zagovarjamo načelo, ki je praktično nam v korist.

Naš separatizem je nevzdržljiv na vseh področjih, toda obenem glup in slep. To je eden značilnih primerov za to resnico.

Ustanovni občni zbor Inad „Jugoslavije“

29. aprila t.l. je bil v zbornici na univerzi ustanovni občni zbor Jugoslovenskega nacionalnega akademškega društva »Jugoslavije«. Neposreden povod ustanovitve novega društva je razpust JNAD »Jadrana«. Novo društvo je ustanovljeno na podlagi univerzitetne uredbe in tako podrejeno zgolj univerzitetnim oblastem. JNAD »Jugoslavije« je prevzela idejni program razpuščenega »Jadrana«, tako, da je to društvo prav za prav le njegov naslednik.

Ob obilni udeležbi nacionalnih akademikov je otvoril občni zbor v imenu pripravljalnega odbora g. Žun Anton, ki je v kratkih besedah orisal delo pripravljalnega odbora, ter razložil, kako je prišlo do ustanovitve »Jugoslavije«. Povdaril je, da upa in želi, da bo »Jugoslavija« dostojen naslednik predvojne dunajske »Slovenije« in povojnega »Jadrana«.

Po referatu g. Žuna, so se vršile volitve. Za prvega predsednika JNAD »Jugoslavije« je bil soglasno izvoljen gospod Mirko Fettich, ki je prevzel vod-

stvo skupščine in je v svojem uvodnem govoru nakazal smernice, po katerih bo deloval novi odbor. Med drugim je tudi izjavil: »Mislim, da boste soglašali z menoj, da mora tudi naša »Jugoslavija« stati in ostati brezkompromisno na slovanskem stališču. Zato hočemo gojiti pristranske in prijateljske stike z brutskimi slovanskimi narodi, predvsem s Češkoslovaško in Bolgarijo, zavedajoč se, da v tem slovanskem kolu ne morejo manjkati niti Rusi niti Poljaki. Naj nam bo vera v svetlo bodočnost slovanstva živa potreba.«

Z ustanovnega občnega zbora je bila ob navdušenem pritrdjevanju prisotnih odposlana Nj. Vel. kralju Petru II. sledeča pozdravna brzojavka: »Nacionalni akademiki na univerzi kralja Aleksandra I. v Ljubljani, zbrani na ustanovni skupščini jugoslovenskega nacionalnega akademškega društva »Jugoslavije«, ki združuje one akademike, katerih srca so napolnjena s trdno vero v napredek in z ljubeznijo do drage domovine Jugoslavije in ki so vsak hip pripravljeni izpovedati in z delom dokazati svoje nacionalno prepričanje in vero v srečno bodočnost Jugoslavije, izražajo Vašemu Veličanstvu svojo popolno vdanost in brezmejno zvestobo ter vedno pripravljenost štiti jugoslovanski narod in Jugoslavijo do poslednje kaplje krvi. Naj živi kralj Peter II.! Naj živi enotna in nedeljiva Jugoslavija!«

Prvi odbor »Jugoslavije« je bil konstituiran takole:

Predsednik Mirko Fettich, podpredsednik I. Švajger Rasto, podpredsednik II. Vedernjak Marija, tajnik I. Zidarič Boris, tajnik II. Hrašovec Aleksander, blagajnik Grohar Ervin, zapisnikar Vadal Branko, knjižničar Jeretin Mirko, gospodar Gole Jože, revizorji: Raič Dragan, Drnovšek Bogdan, Žun Anton, odborniki: Bregant Jugoslava, Gaberšček Milan, Urnkar Feliks, Ahčan Rudolf.

»Naša misel« želi »Jugoslaviji« lep razmah. Zlasti, da bi bila koristen vzgojevalec akademske mladine in veren tolač razpoloženja in teženj našega naroda na svobodnih tleh Aleksandrove univerze.

Predsednik Mirko Fettich, podpredsednik I. Švajger Rasto, podpredsednik II. Vedernjak Marija, tajnik I. Zidarič Boris, tajnik II. Hrašovec Aleksander, blagajnik Grohar Ervin, zapisnikar Vadal Branko, knjižničar Jeretin Mirko, gospodar Gole Jože, revizorji: Raič Dragan, Drnovšek Bogdan, Žun Anton, odborniki: Bregant Jugoslava, Gaberšček Milan, Urnkar Feliks, Ahčan Rudolf.

»Naša misel« želi »Jugoslaviji« lep razmah. Zlasti, da bi bila koristen vzgojevalec akademske mladine in veren tolač razpoloženja in teženj našega naroda na svobodnih tleh Aleksandrove univerze.

Kdor nacionalist, ta tudi Sokol!

Mladina, zanimaj se za Ciril Metodovo družbo!

Kult nevrednih

»Kdo si upa dotakniti Onega, ki mu vsi pojejo pesmi — kdo more danes izruti legendo, da odkrije neko novo vrednost in sebe postavi na oltar, s katerega je vrgel Boga. Kdor grešno in glupo veruje, da je takšen, naj pride sem med to kamenje, kjer je več duha kot kruha, kjer se gladuje in trpi, a se ume biti veren, časten in pošten.«

(»Onima koji dolaze.«)

Te besede so bile napisane sredi hercegovskih skal, kjer si naš skromni, preprosti, a pošteni narod ustvarja pravične sodbe o svojih sinovih, dela iz njih junake in velikane, jih vsaja v svoja srca in izroča pesmi, da ostajajo večni. Tu govori zdravi duh našega naroda, ki se nikdar ne zmoti, ki ga nihče ne prevara in nihče ne kupi.

Daleč od teh skal in med njimi sklesanih značajev živi danes drug svet prodanih klakarjev, ki za umazano ceno služijo umetno gojenemu kultu nevrednih kupcev.

To so tisti, ki »grešno in glupo verujejo« v svojo vrednost in veličino, pozablajo pa, da so veliki in vredni samo v svojem svetu, v svoji sredini, a majhni in prezirani med tistimi skalami, ki bodo zabeležile njih imena kvečjemu v slabem pomenu. Za to sredino izgleda, da ni ničesar dovolj nečastno, kar bi moglo koga onesposobiti tudi za najvažnejše in najuglednejše položaje, ki bi morali biti dostopni samo moralno in duševno najboljšim. Tu se slava in čast ne služita nego kupujeta. Višja ko je cena, večji sta. Oni se ne držita zaslug nego oblasti in denarja, zato delita njiju usodo.

Naš narod ima nedotakljive vzore, katere je iz hvalečnosti za velika dela dvignil na nacionalni oltar. Teh velikanov našega narodnega duha, morale in junaštva in njih stvaritev, katere je narod krstil z njih velikimi imeni, ne more ogražati, kar je nizkotnega. Samo minljivega, žalostnega časa znamenje so grešniki, ki v svoji objestnosti žalijo čut pijetete in hvalečnosti, ki ju pošteni narod goji do svojih velikih sinov.

Mi beležimo take pojave s prezirom, prepričani, da bo naš zdravi narod izrekel o njih svojo sodbo.

Nacionalisti — komunisti — klerikalci

Že v par številkah »Naše volje« izhaja podlistek »Študentje« podpisan s psevdonimom Miklov. V njemu iznešena mišljenja, pogledi na poedine omladinske skupine, so tako zanimivi, da smo smatrali za svojo dolžnost omogočiti tudi našim čitateljem, da spoznajo kaj misli mladina o sami sebi. V nizu tozadevnih člankov, ki jih je naš list tekom svojega obstoja že objavil, bo to vsekakor zanimivo dopolnilo prihajajoče iz naših najmlajših vrst.

Iz obširnih pisčevih izvajanj prinašamo sicer samo nekaj izvlečkov, kateri pa bodo, vsaj upamo, veren prikaz njegovih misli.

Prej sem omenil imena treh taborov: nacionalni, slovensko-katoliški in neodvisni. Sedaj jih hočem imenovati s praviimi imeni: liberalni, klerikalni in marksistični. Že vidim ogorčenje, ki se dviga. Ali smo mi, nacionalisti liberalci? Kaj imamo mi, katoliška slovenska mladina opraviti s klerikalizmom? Mi smo le demokratični študentje, ki imajo srce za reveže in jeli to marksizem?

I.

Da mi ne bo nihče očital neiskrenosti, hočem najprej pomesti pred domačim pragom. Torej nacionalistični študentje!

V drugem nadstropju palače »Grafike« so prostori Strelske družine in uredništvo »Naše volje«. V mali tajniški sobi sem prvič segel v roko odbornikom mladinskega odseka strelske družine. Izvzemši enega nisem poznal nikogar. Po dveh, treh sejah sem dobil približno sliko tovarišev iz odbora. Večinoma pridni ljudje, nekaj prav pozhrtvovalnih moči. Vsi navdušeni nacionalisti. Toda vendar se mi je zdelo, da njihovi nazori niso čisto jasni. Neko okotobsko soboto je bilo prvo propagandno predavanje visoko gori v četrtem nadstropju »Grafike«. Naslov predavanja: »O nacionalizmu«. Obisk je bil kar povoljen. A nisem bil povsem zadovoljen, ko sem opazoval obraze po dvorani. Precej deklet, fantje so bili skoro v manjšini. Lepo, da se tudi dekleta zanimajo za taka predavanja, še lepše bi

bilo, če bi se ga tudi fantje v večjem številu udeležili.

Omladina strelske družine šteje trenutno kakih 250 članov. Večinoma se njeni pristaši prištevajo k nacionalističnemu taboru. In ne morem reči, da bi bili najslabši nacionalisti. Toda ljudi, ki se štejejo za nacionaliste, sem srečal tudi izven »Grafike« dovolj. In mnogi so me pripravili do tega, da pravimraje »liberalni« kakor nacionalistični tabor. Kajti pravi nacionalizem nima s tem taborom opravka, kakor tudi nima opravka z drugimi tabori. Storimo že enkrat tisti odločilni korak: prelomimo z liberalizmom popolnoma. Liberalizem je zastarel individualistični nazor, ki je stremel povsod po nebrzdani svobodi, kratko in malo po neredu. Nacionalizem, pri nas jugoslovanski nacionalizem, je kolektivističen nazor, ki smatra jugoslovanski narod kot organsko enoto, v kateri se morajo dejanja poedincev skladati s koristmi narodne celote. Pravi liberalizem in pravi nacionalizem se izključujeta. Neke vmesne stopnje so seveda možne. Toda nam mladim ne gre za trhle in varljive sporazume. Skrajni čas je, da enkrat za vselej povemo, kaj je črno in kaj je belo.

Vsa zmeda z liberalnimi in nacionalističnimi pojmi je nastala, ker je bivša liberalna stranka kratko in malo presedlala v nacionalizem, ko ji je to kazalo. To dejstvo si moramo jasno predočiti. Kajti jasno je, da volk ostane volk, čeprav obleče meniško haljo. Nas nobena stranka prav nič ne briga. Zato pravih nacionalistov tudi liberalne ideje prav nič ne brigajo in nimajo z nobenimi tabori nič opraviti. Vsakega nacionalista mora jeziti, ko se njegovi nazori in njegovo ime uporablja za špansko steno. To mišljenje na srečo prodira med študenti in upati je, da se kmalu zbere skupina pravih odločnih nacionalistov, ki bo stala izven prej omenjenih taborov.

Ko tako ostro ločim nacionaliste in liberalce, naj posebej poudarim, da sta revolucionarna, mlada pokreta le nacionalizem in komunizem. Skoro vsak študent prinese od doma ali klerikalno ali liberalno vzgojo, kajti na ta dva tabora se je starejša generacija delila in ta dva tabora se umetno vzdržujeta tudi med mladino. Kdor si osvoji bodisi komunističen, bodisi nacionalističen nazor, namreč pravi, organski nacionalistični nazor, ta mora prelomiti s preteklostjo, z nazori, ki mu jih je vcepila domača vzgoja. Komunizem ruši, nacionalizem gradi. Nacionalizem ne more imeti opravka z liberalizmom, ker zahteva strogo podrejenost posameznika narodnim interesom, ker ne trpi nobenih svobodomiselnih razlag, kadar gre za dobrobit narodne celote. Zato ne pripušča nobene površnosti, zahteva žrtev, železne energije, krepkih značajev in dela, predvsem dela, ki liberalni meščanski mladini nič kaj ne diši.

Ločitev duhov je nujno potrebna. Mešanja ostankov okostenelega liberalizma z novim, krepkim nacionalizmom mora biti konec. Morda bo kdo ugovarjal, da s tem odbijamo nacionaliste v druge tabore. Odgovarjam, da »nacionalistov« za število ne potrebujemo. Gre za kakovost, ne za množino. Za konec ugotavljam, da smo mladi jugoslovanski nacionalisti prav tako daleč od liberalnega kakor od klerikalnega študentskega tabora.

II.

O marksističnem taboru nimam dobrega mnenja. Velika večina njegovih pristašev med študenti je zajadrala v komunistične vode, ker Marksova ideologija prevrača vrednote in zlasti ves moralni red. Dobršen del naših komunističnih študentov so, oprostite izrazu, navadni pobalini. Sebični do skrajnosti, brez ozira na kako socialnost, ne ločijo svojega in mojega po principu skupne lastnine, goljufajo, seveda lenuharijo, se udajajo pijanstvu, zapeljujejo dekleta

in počenjajo podobne reči. Pri tem kriče, da je svet krivičen in vpijejo po preobratu, v katerem bi mogli nasiti vsa svoja nepoštena nagnjenja. Skratka — njihovi nazori so do skrajne meje nepoštenosti potencirani liberalni nazori.

Najbolj me jeze tako imenovani salonski marksisti. Človeka, ki ga strasti zapeljujejo v revolucionarno prevračanje vrednot, vsaj pomilujem. Toda marksizem iz mode, komunizem, ki sodi že nekako k taktu, to je že preneumno! Takim ljudem bi jih bilo treba s šibo naštet. Predstavljajte si s šminko in pudrom obloženo gospodično v elegantni obleki, ki s prsti, na katerih se lesketajo zlati prstani, bobna po mizi v kavarni in razlaga svojim gosposkim kavalirjem teorijo enakosti in ideje marksizma, morda govori tudi o socialnem čutu, o proletariatu. Ali ni to živ nesmisel? In v čem obstoji ves komunizem prej omenjene gospodične? Najbrž se nisem preveč zmotil, če menim, da izključno v »svobodni ljubezni«. Stari Marx bi se v grobu obrnil, če bi vedel za moderne razlage svojih nauk.

(Dalje prihodnjič)

Kakšno industrijo rabimo?

(Nadaljevanje z 2. strani)

nih vlaken, za katero nam naš les in mleko nudita zadosten vir surovin. To bi bila potem res industrija, ki zasluži ugodnosti protekcionizma, kajti vračilo, ki bi nam ga dajala v trenutku potrebe bi bilo vredno žrtev v sedanosti.

Še večja opreznost pa je potrebna v sami tehniki, vodstva ekonomske politike napram poedinim narodno-obrambnim industrijam. Z njihove strani se bodo razumljivo skušale doseči čim večje ugodnosti in na državi kot predstavnici najvišjih narodnih interesov je, da strogo pazi, da se taka podjetja ne pretvorijo v navadne vire prekomernih zaslužkov in da se osnujejo vedno le tam ter v kolikor je to res koristno in nujno.

* * *

Podali smo svoje naziranje o v naslovu navedenem vprašanju. Podčrtali smo zahtevo po čim intenzivnejšem podpiranju našim naravnim pogojem in gospodarski strukturi odgovarjajočih podjetij. V tem oziru moramo izkoristiti vsako možnost, bodisi v svrhu proizvodnje originalnih dobrin ali surogatov.

V enem prihodnjih člankov pa si bomo stavili za nalogo analizirati dosednji razvoj naše industrije in ugotoviti, v koliko je ta razvoj v skladu z zgoraj navedenimi principi.

Še bolj žalostno...

V frankovskem časopisju, ki izhaja v naši državi (!) in ne v Ameriki, so vedno pogostejši ekcesi, ki so prava sramota za naš narod. V njem se nemoteno izpoveduje antijugoslovenstvo in antislovensko mišljenje nekkih »Gotov«.

Žalostni so taki blazni ali zločinski pojavi, še bolj žalostno pa je, da jih ne zatre sredina, v kateri se pojavljajo in da odgovorni činitelji ne čutijo potrebe posredovati. Čudna je ta naša nacionalna država, ki mirno trpi take gorostasnosti.

Pozivamo odgovorne faktorje, da naredijo konec tej naši nacionalni sramoti, kateri nas izpostavljajo izkoreninjenci, ki so si na jasnem samo o tem, da niso Jugoslavi in Slovani, ne vedo pa še kam bi se z gotovostjo prišli. Torej raje nič kot to, kar smo mi. Naša čast in naš ponos zahtevata, da pomedemo take izrodke, ki se nas sramujejo tja, kamor spadajo. Med nami jim ne sme biti mesta!

Kritikastri

Pozitivna kritika je potrebna in koristna. Iz tega razloga imamo celo polično kritiko, katere aprioren namen ni ubijati, nego dobrohotno opozarjati na odstranljive napake, dvigati, plemeniti in navduševati k vztrajanju in ustvarjanju vse, ki so koristni. Seveda so slučajji, ko je vsaka sentimentalnost v kritiki neumestna.

So ljudje, ki ravnaajo v popolnem nasprotju s temi pozitivnimi, objektivnimi in vzgojnimi načeli kritike. So to ljudje, ki jim manjka osnovna kvalifikacija vršiti tako odgovorno nalogo, kakor je ocenjevanje drugih. Takih neodgovornih kritikov imamo polno na vseh področjih javnega življenja. Običajno jim manjka teoretična in praktična usposobljenost. Če se tem lastnostim pridruži še negativni psihološki moment, dobimo najškodljivejšega kritika — kritikastra, ki prav zato, ker ne da ničesar od sebe meni, da je njegova dolžnost kritizirati delo in prizadevanja drugih radi kritike same. Njih kritika je zlonamerna, prenasršena z neko zagrenjenostjo, zavistjo in onemoglo ambicioznostjo. Nič jim ni prav, ker oni vse bolje vedo in znajo — z jezikom. Če kak lep poskus ne uspe popolnoma, najmanj po krivdi tistega, ki ga je sploh tvegati, pač pa v veliki meri ravno vsled takih pasivnih, ovirajočih in razdiralnih ljudi, ki so prispevali vse drugo prej kot pa dejanje ali vsaj dober nasvet k stvari, so to prvi, ki imajo dovolj drz-

nosti izreka najhujše obsodbe in lomiti palico nad inicijatorji.

Tudi med mladino srečavamo take ljudi. Zlasti v visokošolskih društvih najdemo vedno skupino takih kritikastrov, ki izrujajo s svojo neplodno in škodoželjno kritiko izpade iz kakenga temnega kota na tiste, ki imajo pogum, da z dejanji služijo stvari na odprtem terenu. Po našem mnenju so to ljudje, ki čutijo šibkost svojih ustvarjalnih moči in imajo obenem močno neostvarljive ambicije. Radi bi postali več kot morejo doseči, s funkcijo, za katero imajo edino pogoje in v kateri bi bili morda koristni, pa niso zadovoljni. Iz tega njihovega notranjega konflikta sledita zagrenjenost in zavist. Dela se ne lotijo, ker bi se s tem razkrilo njih inicijativno in ustvarjalno uboštvo, zato ostajajo v svojem elementu, v katerem so najmočnejši — v temnem kotu pri kritikasterstvu. To je njih domeka, polje njih gospodstva, kjer se edino lahko uveljavljajo in dokazujejo, da eksistirajo.

Če bi tako, s psihološke strani ne gledali na take pojave, bi nam marsikaj ne bilo razumljivo sovraštvo in nevaležnost, ki ju mnogi srečavamo kot plačilo za svoje nesebično in iz najplemenitejših pobud započeto in opravljeno delo. Marsikdo bi se razočaran že zdavnaj umaknil v ozadje, ako bi ga občutek odgovornosti ne priganjal, da vztraja in če bi ne imel izpadov kritikastrov za nemerodajne ocene svojega dela in svoje vrednosti.